

การจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐาน : แนวคิด แนวทาง และกรณีศึกษา

Area - based Educational Management : Concept, Guidelines and Case Study

กล้า ทองขาว¹ | Kla Tongkow

บทคัดย่อ

การจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐานเป็นนวัตกรรมการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงบูรณาการที่ให้ความสำคัญกับแบบแผนการจัดหลักสูตร และประสบการณ์การเรียนรู้ ที่สร้างโอกาสให้นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถพัฒนาตนเองเข้าสู่เส้นทางการประกอบอาชีพ ตรงกับความต้องการของภาคธุรกิจ สนับสนุนการสร้างอาชีพและการสร้างรายได้ ที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยสถานศึกษาชั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา สถาบันอุดมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกันกำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา สถาบันอุดมศึกษาและโรงเรียนจัดทำโครงสร้างรายวิชา พัฒนาหลักสูตรและโปรแกรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน จัดทำคู่มือการสอน จัดเตรียมห้องปฏิบัติการ เตรียมสื่อ จัดอบรมครูผู้สอน ร่วมกัน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และประสบการณ์การเรียนรู้แก่นักเรียนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงตอนปลายของโรงเรียน ตามวัตถุประสงค์ของแต่ละหลักสูตรกรณีโรงเรียนสูงเม่นชนูปถัมภ์ เป็นโรงเรียนต้นแบบของโรงเรียนมัธยมศึกษาอีกจำนวน 30 โรงเรียน ในการจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐาน ในกลุ่มจังหวัดแพร่ น่าน พะเยา และเชียงราย ที่ขยายผลในช่วงปีการศึกษา 2555 - 2556 โดยโรงเรียนสูงเม่นชนูปถัมภ์ ได้ดำเนินการเปิดสอนหลักสูตรดังกล่าวจำนวน 6 หลักสูตร ร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา 6 สถาบัน มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 จนถึงปัจจุบัน คือ ภาคการศึกษาที่สอง ปีการศึกษา 2557

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

มีข้อค้นพบจากการสนทนากับนักเรียนชั้น ม.6 ของโรงเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ มีบุคลิกภาพดี มีความเป็นผู้ใหญ่ มีความสามารถในการสื่อสาร กล้าแสดงความคิดเห็น มีความมั่นใจในตนเอง สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ ไปวิเคราะห์ปัญหาการเรียน เข้าใจ จุดหมายปลายทางของชีวิต หลายคนเข้าศึกษาต่อกับมหาวิทยาลัยที่ร่วมโครงการแล้ว หลายคน มีสัญญากับบริษัทเอกชนในการศึกษาต่อเมื่อเรียนสำเร็จชั้น ม.6 และมีหลักประกันการมีงานทำในอนาคต อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินงานตามโครงการนี้ ในอนาคตน่าจะขึ้นอยู่กับความคงอยู่ของนโยบายและการได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากรัฐบาล ความเข้มแข็งและความเอาใจจริงเอาใจลงในความร่วมมือของมหาวิทยาลัย กับโรงเรียนมัธยมศึกษา ความตั้งใจจริงของผู้รับผิดชอบหลักสูตรจากคณะต่างๆ ของมหาวิทยาลัย และการได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้นำฝ่ายต่างๆ ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง สำหรับนักเรียน คุณครู ผู้บริหารโรงเรียน และชุมชนนั้น เห็นคุณค่าและได้รับประโยชน์โดยตรงจากโครงการนี้

คำสำคัญ : การจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐาน ทรัพยากรมนุษย์เชิงบูรณาการ การจัดการหลักสูตร

ABSTRACT

The area-based educational management is an innovation of educational management for the integrated human resource management. It emphasizes on the pattern of the curriculum management and learning experience that creates the opportunity for secondary school students and enabling self -development for the career paths that meet the requirements of the business and enterprising. It supports the acquisition of professions and incomes that relevant to the community and local potentials. The basic - education secondary schools, the higher education institutions and the Office of the Basic Education Commission are to cooperate in the structures of integrated curriculum. The higher education institutions and the secondary schools have produced learning courses for lower and upper secondary

students, developed school curriculum and learning programs that meets the school needs. They also created handbooks for teaching, prepared operational classrooms and educational Medias, trained school teachers, set the program instructions and learning experiences for students from lower secondary school level until upper secondary school level in accordance with each curricular objectives. The case of Soongmen Chanupatham School is an Area - based School Management Model that be extended the model by the other 30 secondary schools in Phrae, Nan, Phayao and Chaing Rai provinces. Those 30 secondary schools initiated and launched their area-based projects during 2012 - 2013 academic years. The Soongmen Chanupatham School has conducted this program for six courses together with six higher education institutions since 2010 until now which it is the second semester of 2014 academic year. It is found from the interview with Mathayom 6 of Soongmen students that most of the students have good personality, be mature, be well communicate, be assertive, be confident, be able to analyze the general situations, learning and their job problems and understanding the goals of their lives. Many of them were admitted to the universities with joined the program and many of them have the works contracts with private company to pursue their higher education after graduating from Mathayom 6 and have the guarantee for future employment. However, the success and the failure of this project in the future is likely to depend on the persistence of the policy and the support of the government; the force and the seriousness in the cooperation between the universities and the schools; the determination of the persons from the university faculties who are responsible for the program; and the continual enhancement and support from the community leaders. For the students, the teachers, the school administrators and communities, they have already appreciated in the project value and have gained the advantages of this project.

Keywords : Area-based educational management, Integrated human resource management, Curriculum management

บทนำ

เมื่อจะต้องพูดถึงการจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐาน หรือที่ใช้เป็นภาษาอังกฤษว่า Area - based Educational Management ดูเหมือนว่าน่าจะทำความเข้าใจได้ไม่ยาก ซึ่งอาจจะเห็นว่า การยึดพื้นที่เป็นฐานในการจัดการศึกษา ก็เพียงแต่รัฐ หรือท้องถิ่น กำหนดเป็นนโยบาย หรือเปิดโอกาสให้สถานศึกษาในพื้นที่ หรือสถานศึกษาในกลุ่มจังหวัด ที่มีบริบททางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตคล้ายกัน สามารถกำหนด หรือจัดทำ หลักสูตร จัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดสาระการเรียนรู้ และแนวทางการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้อง ตอบสนองความต้องการและความจำเป็นของพื้นที่นั้นๆ โดยมีวัตถุประสงค์ว่า เมื่อผู้เรียนสำเร็จการศึกษาแล้วจะสามารถประกอบสัมมาอาชีพ และร่วมกันสร้างสรรค์ ความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมและอื่นๆ ให้กับพื้นที่ หรือท้องถิ่นของตนเอง ได้ด้วยความภาคภูมิใจ

ในความเข้าใจดังกล่าวอาจมีความถูกต้องอยู่บ้าง แต่อาจจะเป็นความเข้าใจ ที่กว้างเกินไป ไม่อาจนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นจริงได้ บทความนี้ ผู้เขียนมุ่งที่จะสะท้อนให้เห็น แนวคิดและแนวทางของการจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐานว่าคืออย่างไร มีกรณี ตัวอย่างที่นำแนวคิดดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวหรือไม่ อย่างไร เพื่อเป็นบทเรียนสำหรับผู้สนใจที่จะนำไปคิดค้น และศึกษาต่อยอดแนวความคิดนี้ ให้กว้างขวางออกไป

การยึดพื้นที่เป็นฐานในการจัดการศึกษาคืออย่างไร

การจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐาน (Area - based Educational Planning and Management System) มีหลักคิดและหลักปฏิบัติที่สำคัญอยู่ 5 ประการ คือ

1. เป็นระบบการจัดการศึกษาที่มีแบบแผนของการจัดหลักสูตร การจัด กระบวนการเรียนรู้ และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่ยึดโยงเข้ากับสภาพทาง ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต และวัฒนธรรม รวมทั้ง ทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนและสังคมของพื้นที่
2. ผู้เรียนและผู้ปกครองจะเป็นผู้เลือกหลักสูตรและโปรแกรมการเรียนตาม ความสนใจ ความถนัด และตามศักยภาพของตนเอง

3. โรงเรียนมีหน้าที่ทำการศึกษา วิเคราะห์ความต้องการหลักสูตรและโปรแกรมการเรียน ตามศักยภาพของผู้เรียนและศักยภาพของพื้นที่ แสวงหาและประสานความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาผู้สร้างหลักสูตร และโปรแกรมการเรียนที่สอดคล้อง และตอบสนองความต้องการจำเป็นของผู้เรียนและพื้นที่

4. สถาบันอุดมศึกษาที่โรงเรียนเลือก จะรับผิดชอบร่วมกับโรงเรียน ในการสร้างหลักสูตร จัดโปรแกรมการเรียน จัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร จัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการ จัดทำห้องปฏิบัติการ พัฒนาสื่อการเรียนการสอนรูปแบบต่างๆ จัดอบรมเพื่อพัฒนาความพร้อมในการใช้หลักสูตรให้แก่ครู ในการพัฒนาการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

5. การจัดการเรียนการสอนและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน จะต้องดำเนินไปตลอดหลักสูตร ตั้งแต่เริ่มเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจนผู้เรียนสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้นักเรียน สามารถพัฒนาตนเองเข้าสู่เส้นทางในการประกอบอาชีพ ที่ตรงกับความต้องการของภาคธุรกิจ สนับสนุนการสร้างอาชีพ การสร้างรายได้ และมีความสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น และสร้างความร่วมมือทางวิชาการกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

การจัดหลักสูตรการศึกษาในแนวทางการยึดพื้นที่เป็นฐาน (school - based educational management) นับเป็นแนวทางการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2557 : 2)

ฐานของพื้นที่การจัดการศึกษา ไม่ได้หมายถึงเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา ที่มี การแบ่งตามโครงสร้างการบริหารการศึกษาชั้นพื้นฐานในปัจจุบัน แต่จะหมายถึง พื้นที่ที่รัฐเห็นความสำคัญและความจำเป็นตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ เช่น พื้นที่สามเหลี่ยมเศรษฐกิจที่ภาคเหนือตอนบน พื้นที่เขตอุตสาหกรรมภาคตะวันออก หรือพื้นที่ตามการจัดกลุ่มจังหวัด 18 กลุ่ม ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2551 ที่สำนักงาน ก.พ.ร. เสนอ โดยมีแนวทางการจัดกลุ่มจังหวัดคือ เป็นกลุ่มจังหวัดที่อยู่ในเขตพื้นที่ติดต่อกัน หรือต่อเนื่องกันเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน มียุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสอดคล้องกันหรือเกี่ยวพันกัน และมีความเกี่ยวเนื่องทางเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนเพื่อเพิ่มมูลค่า เพิ่มการได้เปรียบในการแข่งขันร่วมกัน เช่น กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 3 ได้แก่ จังหวัดนครพนม มุกดาหาร และ

สกลนคร มีจังหวัดสกลนครเป็นศูนย์ปฏิบัติการกลุ่มจังหวัด กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ได้แก่ จังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ และตรัง มีภูเก็ตเป็นศูนย์ปฏิบัติการกลุ่มจังหวัด (มติ ครม. 15 มกราคม 2551) เป็นต้น นอกจากนี้การจัดการศึกษาอาจใช้พื้นที่ตามเขตปกครองระดับจังหวัดแต่ละจังหวัด หรือพื้นที่พิเศษลักษณะอื่นเป็นฐานของการจัดการศึกษา ตามความเหมาะสม

สถานศึกษาผู้ร่วมสร้างหลักสูตรเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามแนวทางการจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐานคือ สถาบันอุดมศึกษาที่อาจตั้งอยู่ในหรือนอกฐานพื้นที่ เช่น วิทยาลัยชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยราชชมงคล สถาบันการอาชีวศึกษา สถาบันการพลศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และวิทยาลัยในกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้งหลายอาจร่วมมือกันจัดหลักสูตรกับโรงเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนเดียว หรือหลายโรงเรียน หรือโรงเรียนมัธยมศึกษาหนึ่งโรงเรียน อาจร่วมมือจัดหลักสูตรกับสถาบันอุดมศึกษาหลายสถาบัน โดยสถาบันอุดมศึกษาจะมีการทำข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการตามโครงการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ กับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาดังกล่าว ให้มีทักษะอาชีพและความรู้ความสามารถตามกลุ่มอาชีพหลักของประเทศ และสอดคล้องกับศักยภาพเชิงพื้นที่ ตลอดจนเพื่อเป็นการเสริมสร้างศักยภาพในการศึกษาต่อในระดับสูง เป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน ส่งเสริมการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง และใช้พื้นที่สถาบันการศึกษาทุกระดับเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต สถาบันอุดมศึกษาที่รับผิดชอบหลักสูตรจะจัดทำโครงการบ่มเพาะและพัฒนาอาชีพเชิงบูรณาการเกี่ยวกับหลักสูตรและโปรแกรมการเรียนการสอน เพื่อนำไปใช้กับโรงเรียนมัธยมศึกษาคู่สัญญาภายใต้โครงการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ

สำหรับสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ โดยทั่วไปจะมุ่งเน้นการให้ผู้เรียนได้รับความรู้ คู่กับการพัฒนาให้เกิดคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาส่วนใหญ่จะเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเป็นหลัก แต่ในโลกแห่งความเป็นจริง พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ที่มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจนถึงระดับ

มัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้น 2 (โรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอ) มีผู้สำเร็จการศึกษาชั้น ม.6 ที่ประสบความสำเร็จในการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเพียงร้อยละ 10 - 20 เท่านั้น (โรงเรียนสูงเม่นชนูปถัมภ์, 2556 : 13) นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ประสบความสำเร็จในการสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย นักเรียนบางคนจำเป็นต้องศึกษาต่อในสาขาวิชาที่ตนเองไม่ชอบและไม่ถนัด บางคนศึกษาต่อเพียงเพื่อให้ได้ปริญญาบัตร แต่เมื่อศึกษาสำเร็จแล้วก็ไม่สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการประกอบอาชีพที่มุ่งหวังได้ ทำให้เกิดความสูญเปล่าและไม่คุ้มค่า เนื่องจากเป็นการจัดการศึกษาที่ไม่ตอบสนองและไม่คำนึงถึงสภาพของท้องถิ่น ไม่สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ ความต้องการและศักยภาพของผู้เรียน

แนวทางการจัดการศึกษาที่ยึดพื้นที่เป็นฐานคืออย่างไร

1. โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในฐานพื้นที่ (Area Based) ที่ต้องการจัดหลักสูตร การบ่มเพาะและพัฒนาอาชีพเชิงบูรณาการ เพื่อตอบสนองความต้องการ ความสนใจ สอดคล้องกับศักยภาพผู้เรียน และศักยภาพของพื้นที่ จะต้องทำการศึกษาลงงานวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพของพื้นที่ระดับจังหวัด หรือกลุ่มจังหวัด หรือพื้นที่พิเศษที่มีผู้ศึกษาไว้ เพื่อค้นหาประเด็นสำคัญเกี่ยวกับศักยภาพของพื้นที่ ขณะเดียวกันก็ต้องศึกษา และ ค้นหาสาเหตุของการจัดการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้เข้าใจถ่องแท้ในปัญหาและทิศทางของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เช่น กรณีของโรงเรียนสูงเม่นชนูปถัมภ์ ได้นำผลงานการวิจัยของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพของจังหวัดแพร่ เมื่อปี พ.ศ. 2550 มาศึกษาวิเคราะห์และพบว่า จังหวัดแพร่ มีศักยภาพที่สำคัญคือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ การเป็นแหล่งไม้สัก และแหล่งแร่ต่างๆ ด้านอาชีพ ประชาชนมีอาชีพเกษตรกรรม อาชีพการทำเฟอร์นิเจอร์ ทางด้าน การศึกษา พบว่า ยังไม่มีหลักสูตรใดที่จะช่วยให้นักเรียนที่จบหลักสูตร สามารถใช้ศักยภาพของตนและศักยภาพของจังหวัด สร้างอาชีพและเพิ่มพูนรายได้อย่างเป็นระบบ ขณะที่นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประมาณร้อยละ 80 ไม่สามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการศึกษาของโรงเรียน

นอกจากนี้โรงเรียนยังต้องทำการวิเคราะห์สภาวะการณ์ปัจจุบันที่สังคมต้องเผชิญ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว วิเคราะห์สภาวะการณ์อนาคต เช่น การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จะทำให้ทุกภาคส่วนของสังคมไทยตื่นตัวอย่างไร การส่งเสริมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการศึกษาเพื่อให้เด็กและเยาวชนไทย มีศักยภาพในการแข่งขันควรทำอย่างไร วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนทุกคน ของโรงเรียนควรเป็นอย่างไร เป็นต้น ผลของการศึกษา จะนำไปสู่การกำหนดทิศทางของ หลักสูตรการศึกษาของสถานศึกษาที่เน้นการฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะจนสามารถ นำไปประกอบอาชีพได้ และศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ ในกระบวนการวิเคราะห์ สภาวะการณ์ปัจจุบันและสภาวะการณ์อนาคต เพื่อกำหนดความต้องการหลักสูตรสถานศึกษา นี้ทุกภาคส่วนควรมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางและหลากหลายที่สุด

กรณีโรงเรียนสูงเม่นชนูปถัมภ์ ในปีการศึกษา 2553 โรงเรียนได้จัดทำโครงการ พัฒนาการศึกษเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงบูรณาการ และภายหลังที่ทำการวิเคราะห์ ศักยภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านภูมิประเทศ ด้านภูมิอากาศ ด้านวัฒนธรรมประเพณี และด้านบุคลากรของจังหวัด รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องแล้ว โรงเรียนได้ตัดสินใจร่วมกับ 5 มหาวิทยาลัย พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรียกว่า หลักสูตร พัฒนาศักยภาพ (สูงเม่นโมเดล) ขึ้นมา มี 5 หลักสูตร ได้แก่ 1) หลักสูตรเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร (ประกอบด้วยโปรแกรมพัฒนาซอฟต์แวร์ โปรแกรมกราฟิกและ แอนิเมชัน และโปรแกรมผลิตสื่อผสม) ร่วมกับมหาวิทยาลัยพะเยา 2) หลักสูตรเทคโนโลยี เกษตร (ประกอบด้วยโปรแกรมเทคโนโลยีเกษตร และโปรแกรมเกษตรเพื่ออาชีพ) ร่วมกับ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 3) หลักสูตรเทคโนโลยีแปรรูปอาหารร่วมกับมหาวิทยาลัย ศิลปากร 4) หลักสูตรอุตสาหกรรมอาหารและบริการร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และ 5) หลักสูตรวิทยาศาสตร์สุขภาพร่วมกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (ในปีการศึกษา 2556 โรงเรียนได้เปลี่ยนมาร่วมมือกับมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง สร้าง หลักสูตรวิทยาศาสตร์สุขภาพทางการแพทย์แผนไทยแทนหลักสูตรนี้) ขณะเดียวกันในปี การศึกษา 2556 โรงเรียนสูงเม่นชนูปถัมภ์ได้ร่วมกับมหาวิทยาลัยนเรศวร สร้างหลักสูตร สถานศึกษาเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งหลักสูตร คือ หลักสูตรโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน ทำให้ โรงเรียนแห่งนี้มีหลักสูตรบ่มเพาะ หรือหลักสูตรศักยภาพ รวมทั้งสิ้น 6 หลักสูตร

2. โรงเรียนร่วมกับมหาวิทยาลัยและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสัดส่วนโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาที่โรงเรียนและพื้นที่ที่ต้องการตั้งตัวอย่าง สัดส่วนโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสูงเม่นชนูปถัมภ์ที่ตกลงร่วมกัน มีลักษณะดังนี้

2.1 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) ให้เรียน ไม่น้อยกว่า 81 หน่วยกิต แบ่งเป็น หลักสูตรแกนกลาง สพฐ. ร้อยละ 70 (66 หน่วยกิต) หลักสูตรบ่มเพาะหรือหลักสูตรศักยภาพ (สาระเพิ่มเติม) ไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอีกร้อยละ 10

2.2 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6) ให้เรียนไม่น้อยกว่า 81 หน่วยกิต แบ่งเป็น หลักสูตรแกนกลาง สพฐ. ร้อยละ 45 (41 หน่วยกิต) หลักสูตรบ่มเพาะหรือหลักสูตรศักยภาพ (สาระเพิ่มเติม) ไม่น้อยกว่า 40 หน่วยกิต และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอีกร้อยละ 10

โรงเรียนนำผลการกำหนดสัดส่วนตามโครงสร้างหลักสูตรที่ตกลง ร่วมกันไปจัดทำเป็นโครงสร้างรายวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย กรณีโรงเรียนสูงเม่นชนูปถัมภ์ โครงสร้างรายวิชาในระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น (66 หน่วยกิต) มีการกระจายจำนวน 66 หน่วยกิต ไปตาม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตั้งแต่ชั้น ม.1 - ม.3 ระดับชั้นละ 22 หน่วยกิต ให้เท่าๆ กัน รวมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ระดับชั้นละ 120 ชั่วโมง รวมเป็น 360 ชั่วโมง และเรียนรายวิชาบ่มเพาะ หรือรายวิชา เพิ่มศักยภาพ (สาระเพิ่มเติม) ที่มหาวิทยาลัยร่วมกับโรงเรียนสร้างขึ้นอีก 15 หน่วยกิต (เริ่มเรียนเมื่อเลื่อนขึ้นระดับชั้น ม.2)

โครงสร้างรายวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (41 หน่วยกิต) มีการ กระจายหน่วยกิตไป ตาม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวม 41 หน่วยกิต (ม.4 - ม.6) โดยไม่ กำหนดจำนวนหน่วยกิตตามระดับชั้นเหมือนชั้น ม.ต้น นักเรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน 360 ชั่วโมง และเรียนรายวิชาบ่มเพาะ หรือรายวิชาเพิ่มศักยภาพ (รายวิชาเพิ่มเติม) ที่มหาวิทยาลัยร่วมกับโรงเรียนสร้างขึ้น เพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนแต่ละหลักสูตร หลักสูตรละไม่น้อยกว่า 40 หน่วยกิต (รวม 81 หน่วยกิต)

ในขั้นตอนของการจัดทำหลักสูตร หากหลักสูตรใดจัดอยู่ในกลุ่มหลักสูตร ศักยภาพ หรือหลักสูตรบ่มเพาะด้านวิทยาศาสตร์ โรงเรียนจะต้องนำหลักสูตรดังกล่าว ไปวิพากษ์กับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ด้วย

ตัวอย่างโครงสร้างหลักสูตร IT ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สาขาวิชา คอมพิวเตอร์กราฟิกและแอนิเมชัน ของโรงเรียนสูงเม่นชบู่ถัมภ์ ที่จัดร่วมกับมหาวิทยาลัยพะเยา ประกอบด้วย 6 รายวิชา รายวิชาละ 2 หน่วยกิต ได้แก่ 1) การจัดการและการพัฒนาระบบ ฐานข้อมูล 2) การออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ 3) คอมพิวเตอร์กราฟิกประยุกต์ 4) การสร้าง ภาพเคลื่อนไหว 5) การเขียนโปรแกรมเกม และ 6) โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศ

3. ในส่วนของมหาวิทยาลัยที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ หลังจากการลงนาม ในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เชิงบูรณาการกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแล้ว จะต้องทำการประเมิน ความพร้อมและศักยภาพของโรงเรียน ครู นักเรียนและผู้ปกครอง ประเมินความพร้อมของ พื้นที่ และระดมความคิดเพื่อวางแผนรูปแบบธุรกิจ ขั้นตอนการบริหารจัดการธุรกิจ และ ศึกษาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน สร้างความ เข้าใจด้านหลักสูตรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พัฒนาหลักสูตรและโปรแกรมการเรียน ให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน จัดทำคู่มือการสอน จัดเตรียมความพร้อมของ ห้องปฏิบัติการเพื่อรองรับการเรียนการสอน จัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน จัดอบรมครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องให้มีทักษะและความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ จัดกิจกรรมฝึกทักษะและประสบการณ์แก่ผู้เรียนร่วมกับโรงเรียน ตรวจสอบติดตาม ประเมินผล รายงานผลและปรับปรุงผลการดำเนินงานโครงการร่วมกับโรงเรียน เป็นแผน ระยะกลางและระยะยาว (5 - 10 ปี) แล้วแต่กรณี

4. โรงเรียนประกาศรับสมัครนักเรียนเข้าเรียนหลักสูตร ฝ่ายวิชาการและงาน ณะแนวจะต้องสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรบ่มเพาะ หรือหลักสูตรศักยภาพ แก่นักเรียนและผู้ปกครอง โรงเรียนจะมีการจัดประชุมผู้ปกครองและนักเรียนเพื่อเลือก หลักสูตร ในโอกาสที่ทุกมหาวิทยาลัยที่ร่วมโครงการจะได้รับเชิญมาจัดนิทรรศการ เพื่อให้ ความรู้แก่นักเรียนและผู้ปกครอง เปิดโอกาสให้นักเรียนและผู้ปกครองร่วมกันตัดสินใจ เลือกหลักสูตรและกรอกใบสมัคร

5. ในส่วนของนักเรียน เมื่อเข้าเรียนระดับชั้น ม.1 ในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบยึดพื้นที่เป็นฐาน จะต้องเรียนรายวิชาใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 22 หน่วยกิต และร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 120 ชั่วโมงตามปกติ แต่เมื่อเลื่อนระดับชั้นไปขึ้น ม.2 ทุกคนต้องพิจารณาเลือกเข้าเรียนหลักสูตรบ่มเพาะ หรือหลักสูตรศักยภาพ (สาระเพิ่มเติม) ตามประกาศของโรงเรียน โรงเรียนนำใบสมัครของนักเรียนมาพิจารณา เพื่อจัดเข้าเรียนในหลักสูตร โดยพิจารณาจากความรู้ ความสนใจ ความถนัด และความต้องการพื้นฐานของแต่ละหลักสูตร จากนั้นนักเรียนจะได้รับการศึกษาอบรม พัฒนาทักษะและประสบการณ์ตามโครงสร้างหลักสูตรและโครงสร้างรายวิชาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และเมื่อเลื่อนชั้นไปเรียนระดับชั้น ม.4 นักเรียนจะเรียนตามโครงสร้างหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งประกอบด้วยหลักสูตรแกนกลาง 41 หน่วยกิต และหลักสูตรบ่มเพาะหรือหลักสูตรศักยภาพ (สาระเพิ่มเติม) อีก 40 หน่วยกิต ควบคู่กันไป พร้อมกับเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอีก 360 ชั่วโมง

นอกจากจะต้องเรียนรายวิชา และฝึกปฏิบัติทักษะให้ครบตามเกณฑ์ของหลักสูตรดังกล่าวแล้ว นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทุกคน จะต้องเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาเพิ่มเติม ตามที่หลักสูตรกำหนด เช่น นักเรียนกลุ่มหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทุกคน จะต้องเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมระยะสั้น การศึกษาฐาน การสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การประกวดแข่งขันทักษะด้าน ICT การเข้าค่าย ICT และการจัดนิทรรศการแสดงผลโครงการ ตามข้อกำหนดของหลักสูตร และการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวของนักเรียน จะอยู่ภายใต้การดูแลและให้คำปรึกษาของนิสิตพี่เลี้ยง (มหาวิทยาลัยพะเยา, 2555 : 20 - 23)

6. ในส่วนของคุณครู คุณครูของโรงเรียน จะได้รับการพัฒนาและฝึกอบรมทางด้านการสอนในหลักสูตรบ่มเพาะ หรือหลักสูตรศักยภาพ และได้รับการฝึกทักษะการจัดการประสบการณ์การสอนด้านต่างๆ ของหลักสูตร กรณีโรงเรียนสูงเม่นชนูปถัมภ์ โรงเรียนมีการดำเนินงานการจัดหลักสูตรบ่มเพาะ หรือหลักสูตรศักยภาพ ตามหลักการจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐานมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 ถึงปัจจุบัน คือ ปีการศึกษา 2557 (รวม 5 ปีการศึกษาแล้ว) มีนักเรียนรุ่นแรกของหลักสูตรกำลังเรียนระดับชั้น ม.5) คุณครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระทุกคนของโรงเรียน จะสมัครเข้าเป็นครูประจำหลักสูตร

บ่มเพาะหรือหลักสูตรศักยภาพคนละ 1 หลักสูตร จาก 6 กลุ่มหลักสูตร โดยเมื่อคุณครูผ่านกระบวนการพัฒนาและฝึกอบรมความรู้ และทักษะในการจัดการเรียนการสอน จากทีมคณาจารย์ผู้สอนของมหาวิทยาลัยแล้ว คุณครูจะได้รับมอบหมายให้เป็นผู้สอนประจำหลักสูตรศักยภาพหรือหลักสูตรบ่มเพาะ ร่วมสอนกับคณาจารย์ผู้สอนจากมหาวิทยาลัยที่ร่วมโครงการ

การจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐานตามโมเดลนี้ มีความสำเร็จหรือล้มเหลวอย่างไร

การได้มีโอกาสพบปะสนทนากับนักเรียนชั้น ม.6 หลายคนที่ยังเรียนในหลักสูตรบ่มเพาะเพื่อพัฒนารัพยากรมนุษย์เชิงบูรณาการตามศักยภาพของกลุ่มจังหวัด หรือที่เรียกว่าหลักสูตรศักยภาพปีที่ 5 (ไม่นับปีที่เรียนชั้น ม.1) ซึ่งเป็นปีการศึกษาและภาคการศึกษาสุดท้ายของหลักสูตรในโครงการ พบว่า นักเรียนทุกคนมีบุคลิกภาพดี มีความเป็นผู้ใหญ่ ส่วนใหญ่มีความสามารถและมีศิลปะในการสื่อสาร กล้าแสดงความคิดเห็น มีความมั่นใจในตัวเอง แสดงความคิดเห็นเป็นหลักการ เป็นอุดมการณ์ได้ดี มีความสามารถในการอธิบายและวิเคราะห์เหตุการณ์และสถานการณ์ของปัญหาต่างๆ รวมทั้งปัญหาการเรียนและการทำงาน ด้วยเหตุด้วยผล เข้าใจจุดหมายปลายทางของชีวิต ทั้งเรื่องการเรียนรู้และการทำงานในอนาคต

นอกจากนี้ยังมีนักเรียนที่เรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ของปีการศึกษา 2557 จำนวน 4 คน ที่ประสบความสำเร็จในการเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่ร่วมโครงการกับโรงเรียน ในสาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ สาขาวิศวกรรมสารสนเทศและการสื่อสาร และสาขาอุตสาหกรรมอาหารและบริการ และมีนักเรียนอีก 8 คน ที่ร่วมกับผู้ประกอบการ ทำสัญญากับบริษัท S & P เพื่อรับนักเรียนเมื่อจบ ม.6 แล้ว ให้เข้าเรียนต่อในหลักสูตรของบริษัท และเพื่อประกันการมีงานทำหลังสำเร็จการศึกษา (ข้อมูลเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2558)

ในปลายปีการศึกษา 2554 ต่อเนื่องกับปีการศึกษา 2555 ได้มีโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่ น่าน พะเยา และเชียงราย ร่วมกันจัดประชุมสัมมนา และร่วมลงนามความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยพะเยา โดยมีคณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คณะแพทยศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ ตลอดจนร่วมรับผิดชอบ

โครงการกับโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่ 4 จังหวัดดังกล่าว จำนวน 30 โรงเรียน ได้มีการเตรียมการจัดทำหลักสูตร และจัดการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการ เพื่อการมีงานทำตามแนวทางการจัดหลักสูตรศึกษภาพตามตัวแบบสูงเม่น แสดงให้เห็นว่า นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามตัวแบบสูงเม่นชลบุรีฯ ได้รับการยอมรับในเรื่องการเป็นแบบอย่างของการจัดการมัธยมศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐาน ทำให้โรงเรียนอื่นๆ เห็นประโยชน์ เห็นคุณค่า แล้วตัดสินใจดำเนินการตามอย่าง โดยตัวแบบสูงเม่นน่าจะเหมาะสมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นสองดังกล่าวมาแล้ว

กล้วยไม้ดอกออกช้าฉันใด การด่วนตัดสินใจความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการจัดการมัธยมศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐานตามแนวคิดและแนวปฏิบัติดังกล่าว ดูเหมือนจะเป็นเรื่องที่เสี่ยงเกินไป เพราะปัจจุบันผู้เรียนในหลักสูตรดังกล่าวยังไม่มีใครสำเร็จการศึกษาจริงๆ และผู้ที่สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ก็ยังไม่ถึงเวลาที่จะพิสูจน์ตัวเองเกี่ยวกับการทำงานและการศึกษาต่อ สำหรับนักเรียน คุณครู ผู้ปกครอง ผู้บริหารโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่นนั้นเห็นชัดเจนว่า โครงการนี้มีคุณค่า เพราะได้รับประโยชน์ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมจากโครงการนี้

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาปรากฏการณ์เชิงประจักษ์จะพบว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการจัดการศึกษาตามแนวทางนี้ น่าจะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ อย่างน้อย 4 ประการ คือ **ประการแรก** ได้แก่ ความคงอยู่ของนโยบายและการได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากรัฐบาล กล่าวคือ ต้องมั่นใจว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล หรือมีการเปลี่ยนแปลงรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ โครงการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของกลุ่มจังหวัด จะยังคงดำเนินต่อไป และจะต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากรและการส่งเสริมนโยบายจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง **ประการที่สอง** ได้แก่ ความเข้มแข็งและความเอาใจจริงเอาใจลงในความร่วมมือในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่กลุ่มจังหวัดที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งปัจจัยนี้จะมีความสัมพันธ์กับปัจจัยแรก และมีความสัมพันธ์โดยตรงกับประสิทธิผลของโครงการ **ประการที่สาม** ได้แก่ ความตั้งใจจริงของผู้รับผิดชอบหลักสูตร หมายถึง ทีมคณาจารย์จากคณะวิชาของสถาบันอุดมศึกษา ที่ร่วมกันสร้างหลักสูตรและบริหารจัดการหลักสูตร

บ่มเพาะเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงบูรณาการขึ้นมาใช้เป็นหลักสูตรสถานศึกษามีความตั้งใจจริงในการปฏิบัติงานโครงการ เพราะเห็นว่างานนี้มีความสำคัญ ส่วนคุณครูและผู้บริหารโรงเรียนก็เห็นความสำคัญ เห็นคุณค่าและเห็นประโยชน์ที่โรงเรียน นักเรียนและชุมชนได้รับ จึงตั้งใจปฏิบัติงานนี้ด้วยความเต็มใจ จริงใจ เพราะรู้สึกได้ว่า เมื่อทำงานโครงการนี้ทำให้มีความสุข และ**ประการสุดท้าย** ได้แก่ การสนับสนุนจากผู้นำคนสำคัญและองค์กรต่างๆ ในพื้นที่ ผู้นำ ในพื้นที่ที่มีความสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดหลักสูตรทั้งด้านการจัดการและด้านทรัพยากร รวมทั้งการเป็นปากเป็นเสียงประชาสัมพันธ์ให้กับโครงการ คล้ายกับองค์กรต่างๆ ในพื้นที่ ก็มีความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนเชิงการจัดการโครงการนี้เช่นกัน

ข้อเสนอแนะการจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐาน

1. การนำรูปแบบการจัดการศึกษาโดยยึดพื้นที่เป็นฐานไปใช้ในพื้นใด ควรมีการทบทวนและศึกษาศักยภาพ ปัญหาและความต้องการการพัฒนาในพื้นที่เป้าหมายนั้นให้รอบด้านก่อน เช่น ควรมีการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดมาทบทวนและศึกษาวิจัย เพื่อค้นหาประเด็นสำคัญเกี่ยวกับศักยภาพของพื้นที่ ขณะเดียวกันก็ต้องศึกษา และค้นหาสาเหตุของการจัดการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ มีการศึกษาความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เพื่อให้เข้าใจถ่องแท้ในปัญหาและทิศทางของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ก่อนนำไปสู่การกำหนดหลักสูตร

2. สถานศึกษาจะต้องเป็นฝ่ายริเริ่มแสวงหาความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้มีการจัดหลักสูตรการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่สามารถตอบสนอง สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของพื้นที่ สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของผู้เรียน แสวงหาความร่วมมือกับผู้นำและองค์กรต่างๆ ในท้องถิ่น เพื่อรวมพลังทางปัญญารวมพลังทางการจัดการและทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษา

3. สถานศึกษาจะต้องประสานการทำงานหลักสูตรกับต้นสังกัด และองค์กรที่กำกับดูแลมาตรฐานการจัดหลักสูตร ให้เกิดความร่วมมือในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา

4. รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการ ควรกำหนดให้มีแผนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาโดยยึดพื้นที่เป็นฐาน เป็นยุทธศาสตร์เชิงรุก มีเป้าหมายหลักที่มุ่งส่งเสริมโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นสอง ที่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ แต่มีข้อเสียเปรียบด้านปัจจัยตัวบ่อนเป็นอันดับแรกก่อน หากมีการติดตามประเมินอย่างต่อเนื่องพบผลดีแล้วค่อยๆ ขยายวงกว้างขวางออกไปให้เต็มพื้นที่ ซึ่งเชื่อว่าการจัดการศึกษาตามแนวการยึดพื้นที่เป็นฐานตามโมเดลที่นำเสนอ จะเป็นคำตอบสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาไทย

สรุป

บทความนี้ ผู้เขียนมีความมุ่งหมายที่จะสะท้อนบทเรียน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยยึดพื้นที่เป็นฐาน เน้นให้เห็นหลักคิด หลักปฏิบัติและแนวทางการจัดการ โดยใช้กรณีการจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งมีตัวแบบโรงเรียนสูงเม่นชลบุรีเป็นกรณีตัวอย่างบทสรุป ด้านความสำเร็จหรือความล้มเหลวอาจจะต้องอาศัยเวลา แต่ปรากฏการณ์ที่สะท้อนความสำเร็จและความล้มเหลว นั้น น่าจะขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยหลายประการด้วยกัน ผู้เขียนหวังว่าบทเรียนจากการศึกษาครั้งนี้ น่าจะมีประโยชน์ในเชิงการนำไปต่อยอดทางวิชาการอยู่บ้างตามสมควร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. **ความเป็นมาของการแบ่งกลุ่มจังหวัด.** (Online) สืบค้นจาก www.m-culture.go.th/.../files/.../osm1.pdf [2558, มีนาคม 10].
- มติคณะรัฐมนตรี **เรื่องการบูรณาการแผนงาน/โครงการในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ในระดับพื้นที่จังหวัด (Area Based)** (Online) สืบค้นจาก www.cabinet.soc.go.th/.../Program2-3.jsp... [2558, มีนาคม 10].
- มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2557). **รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาหลักสูตรด้านโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน ภายใต้โครงการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 1.** มหาวิทยาลัยนเรศวร. (เอกสารอัดสำเนา)

- มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. (2557). **สรุปผลการดำเนินงานโครงการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ**. โครงการจัดทำหลักสูตรวิทยาศาสตร์สุขภาพทางการแพทย์แผนไทย. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. (เอกสารอัดสำเนา)
- มหาวิทยาลัยพะเยา. (2555). **รายงานผลการดำเนินงานสูงเม่นโมเดล (ฉบับสมบูรณ์)**. พะเยา : คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. มหาวิทยาลัยพะเยา (เอกสารอัดสำเนา).
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์ลำปาง. (2556). **หลักสูตรอุตสาหกรรมอาหารและบริการ โรงเรียนสูงเม่นขุนูปถัมภ์ โครงการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ**. (เอกสารอัดสำเนา).
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2557). **โครงการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติในเขตจังหวัดแพร่ และการบ่มเพาะผู้ประกอบการด้านอาหาร**. มหาวิทยาลัยศิลปากร. (เอกสารอัดสำเนา).
- โรงเรียนสูงเม่นขุนูปถัมภ์. **หนึ่งโรงเรียนหนึ่งนวัตกรรม**. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (เอกสารอัดสำเนา)
- Area Based Planning/ Integrated Education Northern Ireland, (Online)
สืบค้นจาก www.nicie.org/.../area based planning/ [2558, มีนาคม 4].